

PLAN DZIAŁANIA KT 306

ds. Bezpieczeństwa Powszechnego i Ochrony Ludności

STRESZCZENIE

1. Środowisko

Rozwój cywilizacyjny narzuca na sektory państwowy i prywatny ciągłą ewolucję systemów zarządzania bezpieczeństwem w wymiarach organizacyjno-proceduralnym i technologicznym. Żyjemy w epoce sieciocentryczności, która ułatwia powstawanie nowych sposobów naruszania bezpieczeństwa w obszarach działalności KT 306. Złożoność i niespójność prawa polskiego i europejskiego w aspekcie bezpieczeństwa powszechnego i ochrony ludności generuje trudności. W związku z powyższym występuje ciągła konieczność doskonalenia systemu zarządzania kryzysowego, ponadto istnieje pilna potrzeba doprecyzowania kwestii związanych z ochroną infrastruktury krytycznej na szczeblu krajowym i regionalnym ze szczególnym uwzględnieniem planów ciągłości działania i odtwarzania IK oraz planów ochrony infrastruktury krytycznej.

2. Korzyści

Praca nad przejrzystością systemów ochrony ludności, zarządzania kryzysowego, ochrony infrastruktury krytycznej powinna stanowić priorytet. Rozwój prac normalizacyjnych w tych obszarach i właściwa implementacja norm pozwolą, w perspektywie, na:

- ujednolicenie kontekstu prawno-normatywnego,
- wykorzystywanie Polskich Norm w wymogach/zaleceniach, ustawach i aktach wykonawczych,
- wdrożenie dobrych praktyk rekomendowanych przez normy do działań z zakresu zarządzania kryzysowego i ochrony IK,
- zoptymalizowanie współpracy instytucji państwowych i prywatnych,
- usprawnienie funkcjonowania systemów zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa powszechnego i ochrony ludności,

3. Priorytety

- Rozszerzenie współpracy z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.
- Nawiązanie współpracy z Urzędami Wojewódzkimi i właściwymi Ministerstwami.
- Identyfikowanie problemów i zapotrzebowania instytucji i grup społecznych w obszarze działania KT poprzez udział w spotkaniach dotyczących ochrony infrastruktury krytycznej nadzorowanych przez RCB.
- opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie tematycznym KT.

- Rozwinięcie współpracy z CEN/TC 391 i ISO/TC 292 – zaangażowanie w prace normalizacyjne.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Środowisko biznesowe w ramach którego funkcjonuje KT 306 jest bardzo szerokie i obejmuje działalność instytucji publicznych i prywatnych zaangażowanych w:

- Ochronę infrastruktury krytycznej.
- Ochronę i obronę przed BMR i likwidację skutków jej użycia.
- Ochronę obywateli przed zjawiskami groźnymi dla życia i zdrowia lub powodującymi straty materialne oraz minimalizowanie ich skutków.
- Przeciwdziałanie terroryzmowi.
- Bezpieczeństwo łańcucha dostaw.
- Ciągłość działania.

Dynamika zmian cywilizacyjnych w kontekście postępu technologii, globalizacji, zmian klimatu powoduje konieczność przygotowywania społeczeństw na nowe zagrożenia. Klęski żywiołowe, kataklizmy wywołane awariami infrastrukturalnymi, groźba wojny hybrydowej w Europie, cyberzagrożenia, terroryzm, rosnąca przestępczość i pojawiające się nowe sposoby dokonywania przestępstw narzucają konieczność rozwoju Norm i aktów prawnych, które strukturalizowałyby procedury reakcji na wzmiankowane incydenty i zagrożenia.

Ustawa o zarządzaniu kryzysowym, przy współistniejących aktach wykonawczych i zaleceniach Rządowego Centrum Bezpieczeństwa nie reguluje w sposób całościowy procedur i praktyk przeciwdziałania zagrożeniom w odniesieniu do poziomu gminy, powiatu i kraju; co więcej pozostawia wiele swobody w kwestii współpracy instytucji odpowiedzialnych za reagowania na zdarzenia kryzysowe. Taka sytuacja pozostawia przestrzeń dla implementowania całych Norm lub wybranych dobrych praktyk w nich zawartych. Obecnie implementacja norm na potrzeby zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i ochrony IK nie jest powszechną praktyką i to powinno ulec zmianie.

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych.

Obszar działania komitetu obejmuje zagadnienia, które łącznie stanowią trudny obszar badawczy – technicznie nie jest możliwe przeprowadzenie takiego badania, które przy braniu pod uwagę wszystkich zmiennych, prezentowałoby wiarygodne wnioski.

PLAN DZIAŁANIA KT 306

DATA: 2020-12-02

Wersja: 1 (poprawiony)

Strona 3

1) Infrastrukturę krytyczną charakteryzuje Narodowy Program Ochrony Infrastruktury Krytycznej, którego celem jest:

- zdobycie określonego poziomu świadomości, wiedzy i kompetencji wszystkich uczestników Programu w zakresie znaczenia IK dla sprawnego funkcjonowania państwa oraz sposobów i metod jej ochrony,
- wprowadzenie metodyki oceny ryzyka uwzględniającej pełny wachlarz zagrożeń, w tym metodyki postępowania z zagrożeniami o bardzo małym prawdopodobieństwie i katastrofalnych skutkach,
- wprowadzenie skoordynowanego i opartego na ocenie ryzyka podejścia do realizacji zadań z zakresu ochrony IK,
- budowa partnerstwa między uczestnikami procesu ochrony IK,
- wprowadzenie mechanizmów wymiany i ochrony informacji przekazywanych między uczestnikami procesu ochrony.

Do priorytetów Programu należą:

- pogłębienie współpracy między uczestnikami Programu w obszarze ochrony IK,
- identyfikacja zależności pomiędzy systemami IK,
- dokonanie oceny ryzyka zakłócenia funkcjonowania systemu IK.

Lista obiektów/systemów IK jest tajna w rozumieniu Ustawy o ochronie informacji niejawnych - są to obiekty o dużym znaczeniu dla ciągłości funkcjonowania państwa, albowiem nie ma możliwości ich zastąpienia. Biorąc pod uwagę dynamikę rozwoju gospodarczego Polski oraz wymagania UE, w szczególności Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i zmian w dyrektywie w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej należy założyć, że istniejące obiekty/systemy i usługi uznawane za IK będą ulegały rozbudowie; będą powstawać również nowe, a także będą wyłaniane regionalne obiekty, usługi i systemy IK co, w wymiarze uregulowań prawno-normatywnych, wymusi usprawnienie systemów zarządzania bezpieczeństwem i reagowania na zdarzenia kryzysowe.

2) Problem proliferacji BMR (broń jądrowa, chemiczna, biologiczna) nie został rozwiązany. Oczywiście, treść umów międzynarodowych szczegółowo reguluje zasady dotyczące posiadania i produkcji broni niekonwencjonalnych i substancji podwójnego przeznaczenia, a wyspecjalizowane organizacje rządowe w trybie ciągłym kontrolują przestrzeganie tych przepisów przez państwa członkowskie, ale, mimo to, zagrożenie nie spada. W tym obszarze istotna jest ocena ryzyka, zarówno w rozumieniu identyfikacji prawdopodobieństwa użycia BMR, jak i oceny skutków zagrożeń. W Polsce brakuje jednolitego systemu prawno-normatywnego, który regulowałby procedury przygotowania i reagowania na zdarzenia CBRN (w ostatnich latach problem został szerzej ujęty w wojskowym dokumencie doktrynalnym *Ochrona wojsk*, DD/3.14(A), co oczywiście nie wyczerpuje złożoności tematu).

PLAN DZIAŁANIA KT 306

DATA: 2020-12-02

Wersja: 1 (poprawiony)

Strona 4

3) Ochronę obywateli przed zjawiskami groźnymi dla życia i zdrowia lub powodującymi straty materialne oraz minimalizowanie ich skutków, jak również bezpieczeństwo łańcucha dostaw i przeciwdziałanie terroryzmowi opisuje przede wszystkim Ustawa o zarządzaniu kryzysowym i współistniejące akty wykonawcze. Obszar ten jest wyjątkowo trudny do uregulowania z uwagi na wysoki stopień skomplikowania współzależności różnych instytucji państwowych, które zobowiązane są reagować na zdarzenie kryzysowe - brakuje również odpowiednich standardów działania, systemów zarządzania w reagowaniu na zdarzenia, implementacji Norm.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

Wykorzystanie norm z zakresu działania KT 306 w regulacjach/zaleceniach instytucji państwowych, w szczególności Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, umożliwi rozwój wspólnego podejścia prawno-normatywnego w obszarach:

- Bezpieczeństwa i ochrony ludności.
- Reagowania na zdarzenia kryzysowe.
- Systemów zarządzania bezpieczeństwem, koordynacji uprawnionych instytucji i służb.
- Oceny zgodności i jakości usług i systemów zarządzania.
- Ochrony infrastruktury krytycznej.
- Możliwości technologicznych.

3 CZŁONKOSTWO W KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1. Cele KT

Główne cele i priorytety KT 306:

- Rozszerzenie współpracy z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.
- Nawiązanie współpracy z Urzędami Wojewódzkimi i właściwymi Ministerstwami.

PLAN DZIAŁANIA KT 306

DATA: 2020-12-02

Wersja: 1 (poprawiony)

Strona 5

- Identyfikowanie problemów i zapotrzebowania instytucji i grup społecznych w obszarze działania KT poprzez udział w spotkaniach dotyczących ochrony infrastruktury krytycznej nadzorowanych przez RCB.
- Udział w pracach nad kształtem aktów prawnych z obszaru działania KT.
- Działanie na rzecz wykorzystania norm w aktach prawnych.
- Współpraca z KT 323 w kontekście wykorzystania Normy PN-EN 16763:2017-04 „Usługi w zakresie systemów ochrony przeciwpożarowej oraz systemów zabezpieczeń technicznych” w obszarze ochrony infrastruktury krytycznej oraz wykorzystanie pakietu norm dotyczących ciągłości działania na potrzeby ochrony IK.
- Zaangażowanie w prace normalizacyjne na poziomie europejskim CEN/TC 391 oraz międzynarodowym ISO/TC 292.

4.2. Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Złożoność zakresu działania KT 306 i dynamika zmian w obszarach politycznym, społecznym, gospodarczym i technologicznym narzucają przede wszystkim aktywną współpracę z instytucjami państwowymi, w szczególności z Rządowym Centrum Bezpieczeństwa. Udział w pracach nad nowelizacją Ustawy o zarządzaniu kryzysowym, konstrukcją aktów wykonawczych oraz zaleceń/regulacji jest szczególnie ważny dla KT 306 – umożliwi dostosowanie działań do aktualnych uwarunkowań, planowanych zmian i trendów.

KT 306 zamierza również aktywnie uczestniczyć w pracach komitetów CEN/TC 391 i ISO/TC 292 – zarówno w posiedzeniach plenarnych, jak i pracach właściwych grup roboczych.

Zasadniczą trudnością, która może uniemożliwić realizację krótko i długoterminowych założeń KT 306 jest brak możliwości czasowych członków, którzy nie zawsze mają możliwość pełnego zaangażowania w sprawy KT oraz brak środków finansowych. Drugą, również przewidywalną trudnością, jest niewielka aktywność członków.

4.3. Aspekty środowiskowe

Zakres działalności normalizacyjnej KT 306 jest bardzo szeroki i obejmuje obszary, w których występują aspekty środowiskowe, niemniej w charakterze pośrednim, jako zalecenia, wytyczne lub wymagania przestrzegania konkretnych norm środowiskowych.

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

PLAN DZIAŁANIA KT 306

DATA: 2020-12-02

Wersja: 1 (poprawiony)

Strona 6

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Generalnie, zainteresowanie normami w instytucjach państwowych i sferze biznesowej jest niewielkie; wynika to przede wszystkim z braku właściwego nastawienia, świadomości normalizacyjnej i zrozumienia korzyści płynących z implementacji norm. Trwająca stagnacja jest trudna do przełamania – wyraźna ostrożność osób decyzyjnych w środowiskach państwowych i biznesowych do dużych zmian systemowych i organizacyjnych.

Kolejnym elementem negatywnie wpływającym na założenia programowe KT 306 jest niewielka liczba aktywnych członków. Zaangażowanie wkładane w prace w ramach KT 306 niekoniecznie może przynieść sukces – niepewność, co do możliwości zrealizowania założeń jest bardzo wysoka i działa demotywująco. Co więcej, członkowie KT nie są skłonni do ponoszenia kosztów w opracowywaniu norm, tj. w pracach komitetów CEN i grup roboczych.

Nadmienić należy ogromną złożoność zakresu tematycznego KT – sama ocena zgodności prawnej wymaga ogromnego zaangażowania, które nie zaprocentowałoby finansowo.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Nie ma obecnie propozycji opracowania własnych dokumentów normalizacyjnych natomiast w roku 2020 rozpoczęły się prace nad opracowaniem polskiej wersji normy PN-EN ISO 22301:2020-04 Bezpieczeństwo i odporność -- Systemy zarządzania ciągłością działania – Wymagania.